

Někrasovka, Leninka, Gogolův dům a knižní veletrh v Moskvě

Eva Svobodová

V prosinci minulého roku, konkrétně 2.-6.12.2009, jsem se účastnila studijní cesty na veletrh Non/fiction No 11 (11. mezdunarodnaja jarmarka intellektual'noj literatury), který se konal v Centrálním dome chudožnika v Moskvě. Pobyt a účast na veletrhu zajišťoval Svět knihy. Veletrh se nesl ve znamení české literatury a kultury, neboť Česká republika byla jeho hlavním hostem. Přednášky, besedy, autorská čtení českých spisovatelů, básníků, překladatelů, ale i výtvarníků a literárních historiků se odehrávaly nejen v místě konání veletrhu, ale také v literárních klubech, v Českém domě, v Českém centru a na našem velvyslanectví. Některé akce končily až v pozdních večerních hodinách. Jak jsme se dozvěděli, Rusové mají českou literaturu rádi a hojně ji překládají. Jedná se však především o střední či spíše starší generaci. Českou kulturní frontu přijeli do Moskvy prezentovat spisovatelé Michal Viewegh a Jáchym Topol, básník Ivan Martin Jirous, výtvarníci Petr Nikl a Galina Miklíková, překladatelka Markéta Hejkalová, literární historička Galina Vaněčková, předseda České asociace rusistů Jiří Klapka, ředitel Slovanské knihovny Národní knihovny v Praze Lukáš Babka, ředitel odboru umění a knihoven MK ČR František Zborník a další. Nad rámec programu veletrhu jsem spolu s ředitelem SVK Ústí nad Labem ing. Alešem Brožkem navštívila tři moskevské knihovny. Návštěvu zprostředkovala paní PhDr. Oľga Doktorová ze Štátnej vedeckej knižnice v Banské Bystrici, která dlouhodobě spolupracuje s Ústřední univerzální vědeckou knihovnou N. A. Nekrasova v Moskvě. Její pracovnice, vedoucí oddělení mezinárodních vztahů, Máša Kozlová se nám dva dny věnovala. Provedla nás nejen knihovnamí, ale i Moskvou.

Ústřední univerzální vědecká knihovna N. A. Nekrasova v Moskvě - Někrasovka (<http://www.nekrasovka.ru/>), jak je svými pracovníky, uživateli i na webu běžně nazývaná, vznikla v roce 1919. Patří mezi 5 ústředních knihoven Moskvy a metodicky řídí 439 moskevských knihoven. Je zřizována magistrátem a má právo povinného výtisku, pracuje v ní 380 zaměstnanců. Čtyřikrát ročně vydává Vestnik bibliotek Moskvy. Vstup do knihovny je možný pouze po registraci, čtenářská legitimace se vydává bezplatně, ročně tak zaregistrují 70 tisíc čtenářů. 3.12. byli zaregistrováni i 2 čtenáři z České republiky, E. Svobodová a A. Brožek. U registračního pultu byli vyfoceni, jejich fotografie uloženy do databáze a obdrželi čtenářský průkaz. V roce 2008 zprovoznila Někrasovka rozvoz knih hendikepovaným přímo do jejich bytů. Službu zabezpečuje 6 stálých pracovníků, 30 studentů a několik nezaměstnaných žen. Pracovníci jsou vybaveni speciálním jednotným oblečením (bunda a kalhoty). Tato služba je velmi žádaná a má v Moskvě velký ohlas. Dalším unikátním oddělením, a to, domnívám se, nejen v Rusku, je oddělení informačně-multimediálních zdrojů. Pracují zde redaktoři, novináři, scénáristé a kameramani. Produkují filmy o knihovnách, na DVD vydávají časopis popularizující četbu, přispívají reportážemi do moskevské televize, natočili i instruktážní film pro knihovníky, jak se mají oblékat a jak se chovat ke čtenářům.

Ruskou státní knihovnu, nazývanou též Leninka (<http://www.rsl.ru>), mají možnost využívat všichni občané ruské federace i jiných zemí starší osmnácti let. Základem knihovny jsou knihy Rumjancevova muzea, které bylo založeno v Petrohradě v roce 1828 a na konci 19. století se přestěhovalo do Moskvy. V roce 1925 byla knihovna přejmenována na Státní knihovnu SSSR V. I. Lenina a plnila funkci ústřední svazové knihovny. Je druhou největší knihovnou na světě (první místo zaujímá Library of Congress ve Washingtonu). Hlavní budova knihovny byla postavena v roce 1960, využívají ještě další 4 budovy v sousedství, pátá budova je na severním okraji Moskvy a je v ní umístěné oddělení disertací. Legitimaci vystavují na 5 let a stojí 100 rublů. Ročně projde knihovnou 5

mil. návštěvníků a zaregistruje se zde 400 tisíc čtenářů. Knihovna má 43 milionů knihovních jednotek a je v ní zaměstnáno 2 100 pracovníků. Elektronický katalog je provozován v systému ALEPH, listkový katalog uzavřeli v r. 2002, ale, jak jsme viděli, je stále hodně využíván, neboť ještě není provedena celková retrokonverze a počítačových stanic pro veřejnost nemají dostatečné množství. V knihovně je 36 studoven s 2 277 studijními místy. Podle rusistky A. Machoninové stále v příručkách vévodí spisy V. I. Lenina a Velká sovětská encyklopedie. Tuto skutečnost nemohu potvrdit, neboť jsme při exkurzi neměli čas příruční knihovny podrobně studovat. V této knihovně se nesmí fotografovat. Přiložené obrázky jsou oskenovány z oficiální publikace.

4.12.2009 odpoledne jsme navštívili **Gogolův dům**, kde je umístěna i městská knihovna. Místnosti muzea v přízemí jsou zařízeny tak, jak vypadaly těsně před smrtí Gogola. Knihovna pořádá čtení z Gogolových spisů a vydává sborníky. Využívání knihovny je bezplatné, za vstup do muzea se platí 70 rublů.

Moskva je nádherná, moderní, plná lidí, stihli jsme se podívat jak na Rudé náměstí, tak i do Leninova mauzolea.

Literatura:

- 1/ *Biblioteki Moskvy v zerkale cifr*. Moskva : Komitet po kul'ture goroda Moskvy, 2006. 65 s.
- 2/ BROŽEK, Aleš. *Cestovní zpráva ze studijní cesty ředitelů krajských knihoven do moskevských knihoven a na mezinárodní knižní veletrh Non-fiction*. Ústí nad Labem : Severočeská vědecká knihovna, 2009. 4 s. Interní materiál.
- 3/ CELBOVÁ, Ludmila. *Poznatky z moskevských knihoven*. Nové knihy, 1996, roč. 39, č. 24, s. 6.
- 4/ MACHONINOVÁ Alena. *Leninka*. Souvislosti, 2008, roč. 19, č. 1, s. 156-159.
- 5/ *Moskva : gorod bibliotek*. Moskva : Komitet po kul'ture goroda Moskvy, 2006. 16 s.
- 6/ *Rossijskaja gosudarstvennaja biblioteka*. Moskva : Rossijskaja gosudarstvennaja biblioteka, [2009]. [30] s.
- 7/ *Včera, segodnja, zavtra*. Moskva : Centralnaja universalnaja naučnaja biblioteka imeni N. A. Nekrasova, 2008. [22] s.